

ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY

1139 Budapest, Teve u. 4-6.

1903 Budapest, Pf.: 314/15.

Telefon: (06-1) 443-5573, Telefax: (06-1) 443-5733

BM telefon: 33-104, 33-140, BM telefax: 33-133

E-mail: orfkvezeto@orfk.police.hu

Szám: 29000/105/345- /2012.P.

Tárgy: alapvető jogot sértő rendőri
intézkedés elleni panasz elbírálása

HATÁROZAT

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. tv. (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva **a panaszos** által benyújtott panasz tárgyában folytatott eljárás során – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (továbbiakban: Panasztestület) 308/2012. (IX. 13.) számú állásfoglalásának megállapításaira – a bilincs alkalmazása tekintetében a panasznak

helyt adok,

minden más tekintetben azt

elutasítom.

A határozat ellen az Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (1) bekezdésére, valamint a 109. § (1) bekezdésére – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata közvetlenül kérhető a bíróságtól.

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságnál – a Fővárosi Törvényszéknek címezve (1539 Budapest, Pf.: 632.) – a felülvizgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül kell benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni, illetve azt a fenti határidőn belül a Fővárosi Törvényszékhez (1027 Budapest, Csalogány u. 47-49.) is be lehet nyújtani. (A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 330. § (2) bekezdése, 326.§ (7) bekezdése; Ket. 109. § (1) bekezdése).

A határozatot kapják:

- 1) A panaszos törvényes képviselője
- 2) Független Rendészeti Panasztestület
- 3) Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője
- 4) Irattár

INDOKOLÁS

I.

Egy Község 2012. március 1-jén továbbította a Panasztestület részére a panaszos és másik három személy 2012. február 23-án, 9 óra 45 perc körüli időben, a s-i iskola épületében fogatosított rendőri intézkedés elleni panaszát. A Panasztestület a többi panaszos képviselői által ugyanazon okiratban, azonos tartalommal előterjesztett panaszáról, a jelen ügyről leválasztva, külön eljárás keretében hozta meg állásfoglalásait. A panaszos által előadottak az alábbiak szerint foglalhatóak össze.

A panaszbeadvány szerint a kifogásolt rendőri intézkedésre vélhetően egy korábbi, 2012. február 13-án az Iskola épületében történt incidens szolgáltatott a rendőrség szerint alapot, amelynek fiatalkorú sértettje édesanyja társaságában 2012. február 13-án feljelentés megtétele céljából megjelent a S-i Rendőrőrsön. A panaszossal és társaival szemben a feljelentés nyomán csoportos garázdaság és személyi szabadság megsértése miatt indult büntetőeljárás.

2012. február 23-án csütörtökön, délelőtt 9 óra 45 perc körül nyolc-tíz rendőr érkezett az Iskolaépületébe. Egy rendőr kint maradt az udvaron, egy pedig a bejárati ajtónál várakozott. A többi rendőr a telephelyvezetőt kereste, és négyszemközt, egy üres teremben közölték a tanárnővel, hogy a február 13-án történtek miatt négy diákot (a panaszost és társait) szeretnének kihallgatni. A rendőrök megvárták, amíg becsöngetnek, majd elküldték a tanárnőt az előállítandó tanulókért. A panaszost és társait megbilincselve a Rendőrkapitányságra szállították. A panaszbeadvány hangsúlyozza, hogy egyik gyermek sem ellenkezett a rendőri intézkedés során, még a kezüket is önként tartották a bilincselő rendőrnek.

Időközben kiderült, hogy sem a gyerekeknek, sem a szülőknek nem küldtek semmiféle értesítést vagy idézést arról, hogy a gyerekeket kihallgatásra vinnék. Néhány gyerek elfutott az iskolából szólni az érintett szülőknek, akik így tudták meg, hogy gyermekeik a rendőrségen vannak. Közel egy óra telt el úgy, hogy a diákok törvényes képviselő és védő nélkül voltak a rendőrkapitányságon. Amikor a panaszos és társai a kapitányságra értek, levették róluk a bilincset, elvették mindenüket, és fogdába zárták őket.

A panaszbeadvány szerint az intézkedés az Rtv. 13. § (2) bekezdésében rögzített részrehajlásmentes intézkedés kötelezettségének nem felelt meg, hiszen a rendőrök viselkedése valószínűsíti, hogy a panaszosokkal szemben vélt roma származásuk miatt történt a jogellenes bilincs-használat.

A panaszbeadványban előadottak tartalma alapján a panaszos rendőri intézkedéssel kapcsolatos kifogásai az alábbiakban összegezhetők:

- a panaszos kifogásolta a szolgálati fellépés módját;
- a panaszos kifogásolta előállításának jogszerűségét;
- a panaszos kifogásolta a bilincs alkalmazásának jogszerűségét;
- a panaszos sérelmezte, hogy az intézkedés során a rendőrök megsértették az Rtv. 13. § (2) bekezdésébe foglalt részrehajlás-mentes intézkedés kötelezettségét, hiszen a bilincshasználatra – a panaszbeadvány szerint – a panaszos és társai roma származása miatt került sor;

— a panaszos kifogásolta törvényes képviselője értesítésének elmaradását.

Mindezek alapján kérte a Panasztestület vizsgálatát, amely vizsgálata során megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét az azonosítás elmulasztása tekintetében, a személyes szabadsághoz, valamint az emberi méltósághoz való jogának sérelmét az előállítás aránytalansága miatt, illetve a bilincs alkalmazásával összefüggésben a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelmét.

II.

A tényállás tisztázásához a hatóság részére az alábbi iratok álltak rendelkezésre:

- a panaszos és társai 2012. március 1-jén előterjesztett panaszbeadványa, a hozzá tartozó kísérőlevéllel;
- a panaszos törvényes képviselője által megküldött, 2012. április 2-én kelt panaszkiegészítés;
- a Rendőrkapitányság vezetőjének 2012. április 2-án kelt levele;
- az előállítás végrehajtásáról illetve a kényszerítő eszköz alkalmazásáról 2012. február 23-án, a Rendőrkapitányságon készült jelentés, valamint parancsnoki vélemény és kivizsgálás,
- 2012. február 24-én készült Feljegyzés;
- 2012. február 23-án kiállított Igazolás-Értesítés;
- 2012. február 23-án kiállított Nyilatkozat tájékoztatásáról és élelmezéséről;
- http://petofiuca.blog.hu/2012/02/25/nem_igazolja_a_rendoroket_a_biztonsagi_kamera_1;
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányság vezetőjének 2012. november 7-én kelt átirata.

A panaszos által konkrétan előadott kifogások kapcsán lefolytatott vizsgálat alapján az alábbiakat állapítottam meg.

1. A panaszos kifogásolta a szolgálati fellépés módját.

A szolgálati fellépés módja tekintetében az alábbi jogszabályi rendelkezések az irányadóak:

Rtv. 20. § (2) A rendőr az intézkedés megkezdése előtt - ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor - köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről és előterjesztésére nyitva álló határidőről.

A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 5. § (1) Az intézkedést a rendőr - az Rtv. 20. § (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően - a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelgéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja.

A panaszos panaszbeadványa kiegészítésében sérelmezte, hogy az intézkedő rendőrök nem igazolták magukat, nem közölték az intézkedés tényét és célját, illetve jogszabályi hivatkozás sem hangzott el.

A panaszos állításával ellentétben, a Rendőrkapitányság vezetőjének 2012. április 2-án kelt levelében rögzítésre került, hogy a panaszossal közölték, hogy bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt a Rendőrkapitányságra előállításra kerül, és vele szemben bilincset fognak alkalmazni.

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányság vezetőjének 2012. november 7-én kelt átirata szerint pedig az intézkedő rendőr „a napszaknak megfelelően köszönt, bemutatkozott, közölte a jelvéyszámát, szolgálati helyét valamint tájékoztatta az intézkedés alá vontat, hogy a rendőri intézkedéssel szemben panasszal élhet. Az intézkedést vezető rendőr egyenruhában volt, melyen a szükséges ékítmények (azonosító jelvény, névkitűző) el voltak helyezve.”

Tekintettel a fentiekre megállapítható, hogy a rendőri intézkedő rendőr eleget tett a szolgálati fellépés módjára vonatkozó jogszabályi követelményeknek, így a panaszt e tekintetben **elutasítom**.

2. A panaszos kifogásolta előállításának jogszerűségét.

A panasz ezen részének vizsgálata az alábbi jogszabályok alapján történt:

Rtv. 15. § (1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

33. § (2) A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt,
b) aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 175. § (1) Aki mást személyi szabadságától megfoszt, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés az (1) bekezdés esetén egy évtől öt évig, a (2) bekezdés esetén öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

e) a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére követik el.

271. § (1) Aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a garázdaságot

a) csoportosan,

b) a köznyugalmat súlyosan megzavarva követik el.

A rendőrségi iratok tanúsága szerint 2012. február 13-án, az iskola épületében történtek alapján V. B. feljelentést tett ismeretlen tettesek ellen. Az elkövetők cselekménye alkalmas volt a Btk. 175. § (1) bekezdésébe ütköző és (3) bekezdés I. fordulata szerint minősülő – 18. életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett személyi szabadság megsértése – büntetnének, valamint a Btk. 271. § (1) bekezdésébe ütköző és (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő – csoportosan elkövetett garázdaság – büntetnének megállapítására. A nyomozás során sor került a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személyek – köztük a panaszos – személyazonosságának megállapítására.

A panaszos és társai előállítására tehát bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt került sor, amelyre az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja kellő jogalapot biztosított.

Tekintettel arra, hogy az Rtv. fent idézett rendelkezése az intézkedő rendőr számára mérlegelési lehetőséget biztosít annak eldöntésére, hogy szükség van-e a bűncselekmény

elkövetésével gyanúsítható személy előállítására, így vizsgálni kell, az intézkedés megfelelt-e az Rtv. 15. §-ában rögzített arányosság követelményének.

A bűncselekmények elkövetésével gyanúsítható személyek előállítását minden esetben gondos mérlegelés előzi meg, melynek során a büntetőeljárás sikeres és gyors lefolytatását, a bizonyítékok lehető legteljesebb körben történő beszerzésének a követelményét, valamint a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személyek jogainak a lehető legkisebb fokú sérelmét mérlegelik.

Jelen ügyben a tettestársak egymás közötti összebeszélésének, az esetleges tanúk befolyásolásának a veszélye miatt döntött a rendőrőrs parancsnoka az előállítás mellett. A feljelentés és az előállítás között azért telt el 10 nap, mert ennyi időre volt szükség a hatáskör tárgyában hozott döntéshez, amely nélkül nem lehetett volna a nyomozást törvényesen lefolytatni. Az, hogy az előállított személyek tudtak-e a feljelentésről, a döntés meghozatalában nem játszott szerepet, hiszen ha a gyanúsítottak tudnak is a feljelentés tényéről, azt nem tudhatják, hogy pontosan milyen történeti tényállás miatt és kik ellen folyik az eljárás, illetve, hogy a kihallgatáson pontosan milyen kérdésekre kell majd választ adniuk. Az első kihallgatáson a gyanúsítottak lényegesen pontosabb információk birtokába kerülnek, így csoportos elkövetés esetén mindenképpen célszerűbb a kihallgatásokat egyidejűleg lefolytatni. Az előállítás helyének pedig azért az iskola lett kiválasztva, mert csak így volt biztosítható, hogy egyidejűleg a panaszos és társai megtalálhatóak legyenek.

Tekintettel a fentiekre, a panaszos előállítására kellő jogalap birtokában került sor, és megfelelt az Rtv. 15. §-ában rögzített arányosság követelményének, így az e körben előadott kifogást **elutasítom**.

3. A panaszos kifogásolta a bilincs alkalmazásának jogszerűségét.

A bilincskalkalmazás jogszerűségének vizsgálata az alábbi jogszabályok alapján történt:

Rtv. 16. § (1) A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.

48. § A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,
- b) támadásának megakadályozására,
- c) szökésének megakadályozására,
- d) ellenszegülésének megtörésére.

Szolgálati Szabályzat 39. § (1) Az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.

41. § (1) Bilincskalkalmazása, az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt

- a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,

- b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
- c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
- d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
- e) aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget,
- f) akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy
- g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő.

Az előállítás végrehajtásáról / kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szerint a panaszossal szemben 9 óra 50 perctől 10 óra 10 percig alkalmaztak bilincset, az Rtv. 48. § c) pontja alapján, tehát szökés megakadályozása érdekében.

A Rendőrkapitányság vezetőjének 05040-2062/1/2012.ált. számú átíráta szerint a panaszost és társait előállító csoport 10 főből állt, tekintettel arra, hogy egy 4 fős csoport szállításához minimum 8 fő rendőrré van szükség. Az intézkedésről rendelkezésre álló, az iskola épületében készült videofelvétel tanúsága szerint a panaszos részéről az intézkedéssel szemben ellenállás nem figyelhető meg, a felvételen szereplő személyek mozgása nyugodt.

A település adottságait is figyelembe véve, illetve a panaszos életkorára tekintettel, azzal, hogy a szokásosnál nagyobb rendőri létszámmal történt az intézkedés, megfelelően felkészültek a rendőrök arra, hogy esetleg rövid idő alatt nagyobb csoportosulás alakul ki az intézkedés helyszínén, így akadályozva őket munkájukban. A rendelkezésre álló adatok alapján azonban az intézkedés alatt, annak környékén ilyen csoportosulás nem alakult ki. A bilincs alkalmazására akkor lett volna lehetőség, ha – a Szolgálati Szabályzat 39. §-ának megfelelően – a testi kényszer alkalmazása nem vezetett volna eredményre, vagy annak sikere eleve kilátástalan lett volna. Jelen esetben azonban erre utaló információk nem állnak rendelkezésre, sőt, a rendőri jelentések rögzítik, hogy *„egyéb kényszerítő eszköz alkalmazása nem volt szükséges.”*

Tekintettel a fentiekre, az intézkedő rendőrök megfelelő módon felkészültek a rendőri intézkedés során fellépő esetleges váratlan helyzetekre, azonban a bilincs alkalmazása szükségtelen volt, a panasznak **helyt adok**.

4. A panaszos sérelmezte, hogy az intézkedés során a rendőrök megsértették az Rtv. 13. § (2) bekezdésébe foglalt részleghajlás-mentes intézkedés kötelezettségét, hiszen a bilincshasználatra – a panaszbeadvány szerint – a panaszos és társai roma származása miatt került sor.

Az Rtv. 13. § (2) bekezdése szerint *„a rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részleghajlás nélkül intézkedni.”*

A Rendőrkapitányság vezetője 05040-2062/1/2012.ált. számú átíratában rögzítette, hogy kényszerítő eszköz alkalmazására az Rtv. 48. § c) pont alapján került sor. Az intézkedést a rendőrök kultúrálisan hajtották végre, megalázó, származásra utaló kijelentéseket nem tettek. Hozzáteszi még a kapitányságvezető úr, hogy a panaszos és társai származását egyébként sem ismerik.

Tekintettel arra, hogy az átírat egyértelműen cáfolta a panaszos állítását, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése nem állapítható meg. A panaszt e tekintetben **elutasítom**.

5. A panaszos kifogásolta törvényes képviselője értesítésének elmaradását.

A fogvatartott hozzátartozója értesítésének kötelezettségét az Rtv. 18. § (1) bekezdése tartalmazza, amely kimondja, hogy *„a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát.”*

A panaszos sérelmezte, hogy az ő és társai szüleit a rendőrök nem értesítették az előállításról. Az érintett szülők gyermekeik előállításáról úgy szereztek tudomást, hogy néhány gyermek elfutott az iskolából szólni nekik a történekről.

A panaszbeadvány tartalmával ellentétben, az előállítás végrehajtásáról / kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés rögzíti a panaszos törvényes képviselőjének nevét, lakcímét, illetve, hogy a kiértesítése megtörtént. A Rendőrkapitányság vezetője 05040-2062/1/2012.ált. számú átiratában pedig leírta, hogy a panaszos és társai törvényes képviselőit értesítették, és szolgálati gépkocsival képviselői joguk gyakorlása érdekében a rendőrkapitányság épületébe beszállították őket. A fentieket alátámasztja a rendőrkapitányságon kiállított igazolás is, melyen szerepel, hogy a panaszos törvényes képviselőjének kiértesítése 2012. február 23-án 10 óra 20 perckor megtörtént. Az igazolást a panaszos aláírásával is ellátta.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a panaszos törvényes képviselőjének értesítése megtörtént, így a panaszt e tekintetben **elutasítom**.

III.

A Panasztestület a panaszos által előterjesztett panaszt megvizsgálta, és a fent hivatkozott állásfoglalásában azt megalapozottnak találta. A Panasztestület megállapította a panaszos emberi méltóságához, valamint a személyes szabadsághoz való jogának sérelmét.

A határozat II. részében részletesen kifejtett indokok alapján a Panasztestület megállapításával **3., 4., és 5.** számokon jelzett kifogások tekintetében egyetérttek, az **1. és 2.** számokon jelzett kifogások tekintetében pedig eltérő álláspontomat (jogszábállyal alátámasztott részletes indokolással együtt) fentebb kifejtettem.

Hatásköri és illetékességi szabályokat az Rtv. 92. § (1) bekezdése, illetve a 93/A. § (6) és (7) bekezdése tartalmazza.

Határozatom az alábbi jogszabályokon alapul:

- Magyarország Alaptörvénye II. cikk, IV. cikk, XV. cikk (2) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdés;
- a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 326. § (7) bekezdése, valamint a 330. § (2) bekezdése;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 100. § (1) a) pontja és (2) bekezdése, valamint a 109. § (1) és (3) bekezdései;
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 13. § (2) bekezdés, 15. § (1) bekezdés, 16. § (1) bekezdés, 18. § (1) bekezdés, 20. § (2) bekezdés, 33. § (2) b) pont, 48. §, 92. § (1) bekezdés, 93. § /A (6) (7) és (9) bekezdései;

- Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 5. § (1) bekezdés, 39. § (1) bekezdés, 41. § (1) bekezdés;
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 175. § (1) bekezdés és (3) bekezdés e) pont, 271. § (1) és (2) bekezdések.

Budapest, 2012. november „ „

Dr. Hatala József r. altábornagy
országos rendőrfőkapitány